

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU TEIKIANT SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS VŠĮ KAUNO KLINIKINĖJE LIGONINĖJE TYRIMO

2019 m. birželio 28 d. Nr. (19)SI-6)SP-81

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) 2019 m. balandžio 19 d. gavo informaciją apie tai, jog VŠĮ Kauno klinikinės ligoninės (toliau – Ligoninė) Odos ir venerinių ligų poliklinikos (Josvainių g. 2, Kaunas; toliau – Poliklinika) pastate esantis liftas veikia tik iki 15.00 val. Poliklinika dirba nuo 7.30 iki 19.00 val., todėl nuo 15.00 val. iki 19.00 val. pacientai turintys judėjimo negalią negali patekti į antrąjį ir kitus Poliklinikos aukštus bei gauti čia teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas. Tą pačią dieną telefonu buvo susisiepta su Ligoninės vadovu infrastruktūrai ir ūkiui, tačiau jis atsisakė Tarnybai telefonu teikti informaciją dėl Poliklinikos pastato pritaikymo asmenų su judėjimo negalia poreikiams ir pasiūlė kreiptis į Ligoninę raštu, oficialiai.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi, 2019 m. balandžio 23 d. pradėjo tyrimą savo iniciatyva dėl galimo Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto pažeidimo, pagal kurį, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 2 dalimi, 2019 m. gegužės 8 d. raštu Nr. (19)SI-6)S-343 lygių galimybių kontrolierė kreipėsi į Ligoninės administraciją, prašydama pateikti informaciją ir atsakyti į klausimus: ar Poliklinikos pastatas bei patekimas į jį yra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia bei atitinka Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 314 patvirtintą statybos techninį reglamentą STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“; kokiomis sąlygomis (tvarka) asmenims su

judėjimo negalia teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos Poliklinikoje; ar informacija apie tai yra skelbiama Poliklinikos pastate; ar asmenims su negalia yra sudarytos vienodos galimybės, palyginus su kitais asmenimis, gauti Poliklinikoje teikiamas paslaugas; jei asmenims su judėjimo negalia patekti į Poliklinikos antrąjį ir kitus aukštus galima tik lifto pagalba, kodėl šis liftas neveikia Poliklinikos darbo laiku.

Taip pat paprašyta pateikti kitą su tyrimo esme susijusią reikšmingą informaciją bei įrodymus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2019 m. gegužės 29 d. Tarnyboje gautas 2019 m. gegužės 28 d. Ligoninės raštas Nr. 3V-1318(11.5.) „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau - raštas), kuriuo informuojama, jog Poliklinikos pastatas bei patekimas į jį yra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia. Poliklinikoje yra užtikrinamos sąlygos asmenims su judėjimo negalia gauti visas čia teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas, kaip ir kitiems asmenims. Asmenys su judėjimo negalia liftų pagalba gali patekti į Poliklinikos antrąjį ir kitus aukštus. Poliklinikos liftas veikia iki 15:15 val. Jis yra labai senas, jį aptarnauja lifto palydovas. Kitas liftas, esantis Ligoninės priėmimo skyriuje, veikia 24 val. per parą. Šiuo liftu riboto judumo asmenys gali patekti į Polikliniką. Pirmame Poliklinikos aukšte yra skelbiama informacija, kaip į Polikliniką patekti per ligoninės priėmimo skyrių. Ligoninės administracija rašte pažymi, kad 2020 metais Poliklinikos liftą ketinama pakeisti nauju, kuris veiks visą parą.

Ligoninės administracija informavo Tarnybą, jog papildoma informacija apie tai, kaip patekti į Poliklinikos antrąjį aukštą, bus paskelbta prie Poliklinikos lifto (veikiančio iki 15:15 val.)

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Poliklinikoje teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos asmenims su judėjimo negalia, t. y. ar nepažeidžiamos 8 straipsnio 1 punkto nuostatos, pagal kurias įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas *inter alia* negalios, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriamos mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys, apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje.

Remiantis Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, tiesioginė diskriminacija – tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas, netiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent ši veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, t. y., aptariamam atveju – dėl negalios, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje įtvirtinta įrodinėjimo pareigos paskirstymo tvarka nagrinėjant lygių galimybių principo pažeidimo atvejus, t. y., teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija), kurios dalyvė yra Lietuva, 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, užtikrina, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai

naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokią diskriminaciją dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

Tyrimo metu nustatyta, jog Ligoninės Poliklinikos pastate esantis liftas yra labai senas, jį aptarnauja lifto palydovas. Šis liftas veikia tik iki 15:15 val. Poliklinikos darbo laikas nuo 7.30 iki 19.00 val., todėl nuo 15.00 val. iki 19.00 val. pacientai turintys judėjimo negalią į Poliklinikos antrąjį bei kitus aukštus gali pakilti Ligoninės priėmimo skyriuje esančiu liftu, kuris veikia 24 val. per parą. Tiek Ligoninės, tiek Poliklinikos pastatai ir įėjimai į juos yra pritaikyti asmenų su judėjimo negalia poreikiams, todėl jų galimybės gauti čia teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas nėra ribojamos.

Ligoninės administracija patikino, jog papildomai paskelbs informaciją dėl asmenų su judėjimo negalia aptarnavimo tvarkos Poliklinikoje.

Konstatuotina, jog tyrimo metu informacija dėl galimo Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto pažeidimo nepasitvirtino.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti tyrimą Nr. (19)SI-6, nepasitvirtinus lygių galimybių pažeidimui.
2. Su sprendimu supažindinti Ligoninės administraciją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė